

**Aanvullend onderzoek flora, steenmarter,
kleine marterachtigen en vleermuizen
Tuinen van Genta te Breda**

ADVISEURS
IN BOUWEN,
MILIEU &
VEILIGHEID

Aanvullend onderzoek flora, steenmarter, kleine marterachtigen en vleermuizen

in opdracht van

Partners RO
T.a.v. mevrouw I. de Lange
Julianaplein 8
5211 BC 'S-HERTOGENBOSCH

betreffende locatie

Tuinen van Genta
Breda

documentkenmerk

1810/207/AP-01

versie

3

vestiging

Nuenen

datum

14 februari 2020

opgesteld door:

ing. A. Paulusse
Projectleider ecologie

gecontroleerd door:

ir. R.A.C. van de Voort
Senior projectleider ecologie

Dit document is digitaal gegenereerd en derhalve niet voorzien van een handtekening. De inhoud is aantoonbaar gecontroleerd en vrijgegeven. Het document mag uitsluitend in zijn geheel worden gereproduceerd. Door derden aangebrachte wijzigingen en/of toevoegingen dan wel oneigenlijk gebruik van het document vallen niet onder de verantwoording van Tritium Advies BV.

Tritium Advies BV

Adviseurs in bouwen, milieu en veiligheid

T. 088 44 02 900

E. info@tritium.nl

I. www.tritium.nl

KvK-nr. 17108024

Tritium Advies is gevestigd in:

Arkel >> Neer >> Nuenen >>

Prinsenbeek >> Rijkevoort

Inhoudsopgave

	pagina
1 Inleiding	1
2 Veldbezoeken	3
2.1 Flora onderzoek	3
2.2 Steenmarter onderzoek	3
2.3 Kleine marterachtigen onderzoek	4
2.4 Vleermuisonderzoek	5
2.5 Overige soorten	6
3 Resultaten	7
3.1 Flora onderzoek	7
3.2 Steenmarter onderzoek	8
3.3 Kleine marterachtigen onderzoek	9
3.4 Vleermuisonderzoek	10
3.5 Overige soorten	10
4 Conclusies	11
4.1 Effectenbeoordeling	11
4.2 Zorgplicht	13
4.3 Eindconclusie	14
5 Literatuurlijst	15

Bijlage

1. fotobijlage veldbezoeken

1 Inleiding

In opdracht van SYNCHROON via Partners RO is een aanvullend onderzoek naar flora, steenmarter, kleine marterachtigen en vleermuizen uitgevoerd voor de locatie het Molenkwartier te Breda. Het voornemen bestaat om deze locatie te herontwikkelen en tijdens dit herontwikkelingsproject, genaamd Tuinen van Genta, circa 200 woningen te realiseren. Het onderzoeksgebied bevindt zich in de bebouwde kom van Breda, namelijk tussen het spoor (aan de noordzijde) en de Teteringsedijk (aan de zuidzijde) in het Molenkwartier. Het overgrote deel van de (voormalige) bebouwing op het terrein is reeds gesloopt; hier zijn enkel nog oude funderingen (met een hooguit schrale begroeiing) zichtbaar. De restanten van de voormalige bebouwing zijn op het terrein terug te zien in de vorm van hopen puin. Naast oude funderingen en hopen puin is een groot deel van het terrein begroeid met (met name) opschot van berken, wilgen en braamstruweel. De muren aan de zuidoost- en zuidwestzijde van het terrein zijn deels begroeid met klimop.

Uit de eerder door ATKB uitgevoerde quickscan flora en fauna (rapportnummer: 20170060E/rap01, d.d. 19 september 2017) is het aanwezige groen geschikt bevonden als vaste verblijfplaats voor de marterachtigen (steenmarter, wezel, bunzing en hermelijn). Tevens kan het plangebied als essentieel foerageergebied door de vleermuizen en marterachtigen worden gebruikt. Het grotendeels braakliggende terrein is mogelijk ook geschikt voor enkele beschermde planten. Om deze reden is aanvullend onderzoek uitgevoerd naar bovengenoemde soorten c.q. soortgroepen in de daarvoor geschikte onderzoeksperiodes en conform het Vleermuisprotocol 2017, Handreiking kleine marterachtigen, beschikbare kennisdocumenten van BIJ12 en overige inventarisatieprotocollen. Door het hanteren van het vleermuisprotocol, kennisdocumenten en overig goedgekeurde inventarisatiemethodes kan bij een eventuele zienswijze worden aangetoond dat de noodzakelijke onderzoeksinspanning is verricht. Desondanks kan het voorkomen dat verblijfplaatsen van exemplaren niet zijn waargenomen tijdens de verschillende onderzoeken. Er blijft simpelweg sprake van momentopnamen.

Figuur 1: huidige situatie onderzoeksgebied (geel omlijnd), het oranje gearceerde deel is niet onderzocht tijdens de quickscan en aanvullend onderzoek (bron: <http://kadasterloop.nl>)

2 Veldbezoeken

2.1 Flora onderzoek

De meeste beschermde plantensoorten bloeien in de lente- en zomermaanden. Zeker twee beschermde plantensoorten, genaamd het klauwenklokje en de wolfskers, komen in de buurt van het onderzoeksgebied voor en zijn volgens NDFF in de periode van 1980 - 2019 waargenomen. De wolfskers bloeit in juni tot en met augustus, het klauwenklokje in juni tot en met oktober. Het aanvullend onderzoek naar deze en andere beschermde plantensoorten is uitgevoerd in de vorm van één veldbezoek op 23 juli 2019. Tijdens het veldbezoek zijn de floristisch interessante plekken bezocht en is er gericht gezocht naar beschermde soorten. Voor weersomstandigheden en onderzoekstijd zie de gegevens in onderstaande tabel 1. In bijlage 1 zijn enkele foto's van het onderzoeksgebied en de waargenomen soorten opgenomen.

Tabel 1: gegevens veldbezoek flora onderzoek

datum	temperatuur (°C)	windkracht (Bft)	starttijd (uur)	eindtijd (uur)
23-07-2019*	28	1	09:15	12:15

*tijdens de veldbezoeken was het droog

2.2 Steenmarter onderzoek

De steenmarter is een marterachtige met een voorkeur voor steenachtige biotopen en schuilplaatsen zoals steengroeven, rotsige hellingen en gebouwen. Door de aanwezige bebouwing, hopen puin en dekking in de vorm van opgaande begroeiing is het onderzoeksgebied geschikt bevonden als verblijfplaats voor de steenmarter. Verblijfplaatsen van de steenmarter zijn jaarrond beschermd conform de Wet natuurbescherming (verder: Wnb). Om onderzoek te doen naar de steenmarter is in het onderzoeksgebied, in onder andere de bebouwing naar sporen gezocht. Tevens is tijdens de vleermuisonderzoeken en door middel van een wildcamera gelet op de aanwezigheid van de steenmarter.

In tabel 2 is een overzicht weergegeven van de weersomstandigheden en de start- en eindtijden per veldbezoek.

Tabel 2: gegevens veldbezoek steenmarter onderzoek

datum	temperatuur (°C)	windkracht (Bft)	starttijd (uur)	eindtijd (uur)
08-05-2019**	11	3	14:30	18:45
26-05-2019*	18	3	10:50	15:00
07-06-2019*	22	4	12:25	17:30
21-06-2019*	21	3	15:00	20:10
21-06-2019*	17	1-2	22:10	00:40
04-07-2019*	23	2	10:45	14:10
11-09-2019*	18	2-3	20:05	22:35

*tijdens de veldbezoeken was het droog

**tijdens het veldbezoek was het regenachtig

2.3 Kleine marterachtigen onderzoek

In de directe omgeving van het onderzoeksgebied komen kleine marterachtigen voor, zoals de bunzing (*Mustela putorius*) en wezel (*Mustela nivalis*). Het halfopen karakter van het onderzoeksgebied met dekking in de vorm van opgaand groen vormt een geschikt biotoop voor kleine marterachtigen. De functie van het onderzoeksgebied voor kleine marterachtigen is aan de hand van het aanvullend onderzoek onderzocht.

Het aanvullend onderzoek naar kleine marterachtigen bestaat uit een oriënterend veldbezoek en een periode van 8 weken beginnend in de maand mei voor het plaatsen en rouleren van 20 sporenbuizen, een marterbox (verder: Mostela) en een losse wildcamera, verspreid in het onderzoeksgebied op locaties waar de trefkans het grootst is (Handreiking kleine marters, 2017 en Stichting Kleine Marters 16 maart 2018). Deze zijn om de twee weken gecontroleerd op sporen van de kleine marterachtigen zoals beelden van exemplaren en pootafdrukken. Eerst zijn in het noordwestelijke deel van het onderzoeksgebied de sporenbuizen, een wildcamera en een Mostela geplaatst. Hier zijn ze twee keer twee weken aanwezig geweest ter plaatse van bramenstruiken en ander opgaand groen nabij het spoor en bij een hoop puin. Daarna zijn deze materialen in de zuidoostelijke helft van het plangebied in opgaand groen geplaatst waar ze tevens twee keer twee weken aanwezig zijn geweest. Bij de camera en in de Mostela is tevens gebruik gemaakt van lokmiddel in de vorm van een blik sardientjes. In onderstaande figuur 2 is een voorbeeld van de toegepaste materialen in het veld weergegeven. In figuur 3 op de volgende pagina is de indeling van de materialen binnen het onderzoeksgebied weergegeven. Het oriënterend veldbezoek en de controles zijn op de dagen 8 mei, 26 mei, 7 juni, 21 juni en 4 juli 2019 uitgevoerd. In tabel 3 is een overzicht gegeven van de weersomstandigheden en de start- en eindtijden per veldbezoek (oriëntatie en controle rondes).

Figuur 2: onderzoeksopzet met losse wildcamera, sporenbus en Mostela

Tabel 3: gegevens veldbezoeken kleine marterachtigen onderzoek

datum	temperatuur (°C)	windkracht (Bft)	starttijd (uur)	eindtijd (uur)
08-05-2019**	11	3	14:30	18:45
26-05-2019*	18	3	10:50	15:00
07-06-2019*	22	4	12:25	17:30
21-06-2019*	21	3	15:00	20:10
04-07-2019*	23	2	10:45	14:10

*tijdens de veldbezoeken was het droog

**tijdens het veldbezoek was het regenachtig

Figuur 3: locaties van geplaatste materialen voor kleine marterachtigen onderzoek, losse wildcamera (oranje stip), Mostela's (gele stippen) en raaien van 5 – 10 sporenbuizen (blauw omlind)

2.4 Vleermuisonderzoek

Vleermuizen maken op verschillende manieren gebruik van hun leefgebied. In verschillende periodes maken ze gebruik van kraamverblijfplaatsen, zomerverblijfplaatsen, paarverblijfplaatsen, winterverblijfplaatsen en foerageergebied. Tevens maken ze gebruik van vliegroutes. Uit de quickscan is gebleken dat de bebouwing en bomen ongeschikt zijn als vaste verblijfplaats, maar het terrein kan wel dienen als essentieel foerageergebied voor vleermuizen. De functie van het onderzoeksgebied voor vleermuizen is aan de hand van het aanvullend onderzoek onderzocht. Het aanvullend onderzoek naar vleermuizen is uitgevoerd op basis van het Vleermuisprotocol 2017, dat is opgesteld door het Netwerk Groene Bureaus (NGB), de Zoogdiervereniging, Dienst Landelijk Gebied (DLG) en de Gegevensautoriteit Natuur (GaN). Tevens zijn de onderzoeksmethodes zoals beschreven in de kennisdocumenten van BIJ12 gehanteerd.

Het aanvullend vleermuisonderzoek is uitgevoerd met twee veldbezoeken, waarvan één bezoek in de periode 15 mei tot en met 15 juli 2019 en één bezoek in de periode 15 augustus tot en met 1 oktober 2019 is uitgevoerd. Bij de bezoeken is steeds met drie ecologen in de avond gelet op foeragerende en overvliegende vleermuizen en op sociale geluiden. Met behulp van een batdetector c.q. batlogger zijn de verschillende soorten waargenomen vleermuizen gedetermineerd. Beide bezoeken zijn uitgevoerd vanaf zonsondergang tot en met 2,5 uur hierna. In tabel 4 op de volgende pagina is een overzicht gegeven van de weersomstandigheden en de start- en eindtijden per veldbezoek.

Tabel 4: gegevens veldbezoeken vleermuisonderzoek

datum	temperatuur (°C)	windkracht (Bft)	starttijd (uur)	eindtijd (uur)
21-06-2019*	17	1-2	22:10	00:40
11-09-2019*	18	2-3	20:05	22:35

*tijdens de veldbezoeken was het droog

2.5 Overige soorten

Hoewel het aanvullende onderzoek in 2019 gericht was op beschermde flora, steenmarter, kleine marterachtigen en vleermuizen is tijdens de veldbezoeken ook gelet op aanwezige sporen of exemplaren van overige soorten.

3 Resultaten

Onderstaand volgen de resultaten en eerste conclusies van de uitgevoerde aanvullende onderzoeken.

3.1 Flora onderzoek

Tijdens het veldbezoek 23 juli zijn geen beschermde planten aangetroffen binnen het onderzoeksgebied. Wel zijn andere soorten waargenomen. De bodem is droog en zanderig, er zijn veel (betonnen) funderingen aanwezig van voormalige gebouwen en hopen puin. In het midden van het terrein is een klein gebied met iets meer vocht, waar riet is aangetroffen. Tussen de funderingen is, behalve de eerder genoemde soorten, tevens opschot aanwezig van de hazelaar, esdoorn en acacia. Daarnaast zijn meerdere andere soorten aangetroffen binnen het onderzoeksgebied zoals weergegeven in de onderstaande tabel 5.

Tabel 5: aangetroffen plantensoorten

Plantensoorten (Nederlandse naam)		
Canadese fijnstraal	wilg (spec.)	witte honingklaver
stinkende gouwe	heelblaadjes	fraai duizendguldenkruid
hop	spaanse aak	brunel
bijvoet	wit vetkruid	gewone zandmuur
bezemkruid	guldenroede	kleine ooievaarsbek
toorts (spec.)	vlier	gele morgenster
wit vetkruid	berk (spec.)	rimpelroos
speerdistel	kompassla	wilde marjolein
braam (spec.)	<i>gewone melkdistel</i>	<i>Persicaria amplexicaulis</i>
sint janskruid	vlinderstruik	venkel
ridderzuring	hazenpootje	vlasbekje
paardenbloem	brede wespenorchis	melde
smalle weegbree	wilde clematus	vrouwenmantel
haagwinde	zachte witbol	kaasjeskruid
akkerdistel	kruipertje	tongvaren
teunisbloem	duizendblad	muurvaren
grote brandnetel	kleine leeuwentand	klimop
jacobskruid	varkensgras	muurleeuwenbek
veldzuring	zwaluwtong	dwergmispel
robertskruid	muurpeper	virginische roos
boerenwormkruid	wilgenroosje	rode kornoelje

Bij het veldbezoek op 8 mei 2019 zijn tijdens het oriënterend onderzoek naar marterachtigen tevens (vermoedelijk) twee varianten van de invasieve Aziatische duizendknoop aangetroffen in het zuidoosten van het onderzoeksgebied (Japanse duizendknoop en Sachalinse duizendknoop). De locatie van deze duizendknopen is weergegeven in figuur 4 op de volgende pagina. Er is echter niet specifiek gelet op de aanwezigheid van de Aziatische duizendknopen tijdens de onderzoeken die zijn uitgevoerd, dus de soort kan mogelijk nog in andere delen van het terrein aanwezig zijn.

Figuur 4: aangetroffen locaties met Aziatische duizendknopen binnen het onderzoeksgebied (rood omcirkeld)

Conclusie: Er is geen beschermde flora aangetroffen binnen het onderzoeksgebied. Wel zijn twee varianten van de Aziatische duizendknoop aangetroffen. Hiermee dient rekening gehouden te worden bij de voorgenomen werkzaamheden zoals in hoofdstuk 4 omschreven.

3.2 Steenmarter onderzoek

Tijdens de veldbezoeken zijn geen exemplaren van steenmarters waargenomen binnen en in de directe omgeving van het onderzoeksgebied. Tevens zijn er geen sporen aangetroffen van deze soort binnen het onderzoeksgebied. In de nog aanwezige bebouwing zijn geen latrines of andere sporen waargenomen en op de wildcamera zijn geen exemplaren van steenmarters gezien.

Conclusie: binnen het onderzoeksgebied zijn geen vaste verblijfplaatsen van steenmarters aangetroffen. Wel wordt bij de voorgenomen sloop- en bouwwerkzaamheden verwezen naar de in hoofdstuk 4 omschreven werkwijze.

3.3 Kleine marterachtigen onderzoek

Er is op 1 juli 2019 een wezel in de Mostela centraal in het terrein, nabij een takkenhoop waargenomen (figuur 5). Vermoedelijk is het een mannelijk exemplaar, in verband met de grootte. De beelden zijn overbelicht, omdat de beelden bij daglicht zijn gemaakt in een verder donkere omgeving van de Mostela. In de andere Mostela, nabij een hoop puin en bij de losse wildcamera nabij het spoor, zijn geen beelden aangetroffen van marterachtigen. Ook zijn geen pootafdrukken of uitwerpselen van marterachtigen op de sporenplanken waargenomen. Tevens zijn er geen konijnenholen en molshopen aangetroffen binnen het onderzoeksgebied. Binnen het plangebied is derhalve geen voortplantingsplaats van de wezel vastgesteld. De groenstrook nabij het spoor lijkt een verbinding te vormen met het onderzoeksgebied en geschikt leefgebied in de vorm van akkerland ten oosten hiervan.

Er zijn, naast de wezel, tevens camerabeelden van andere soorten opgenomen. Op de losse wildcamera zijn (meerdere malen) een egel, bosmuis, huismuis, bruine rat, koolmees, enkele heggemussen en meerdere katten waargenomen. In de Mostela zijn naast de wezel camerabeelden gemaakt van de huisspitsmuis, bruine rat, diverse slakken en de bosmuis. Op de sporenplanken zijn voornamelijk muizen-, ratten- en slakken sporen, zoals pootafdrukken en keutels aangetroffen. Enkele keren is een sporenbuis vernield door enkele kleine graaf- en sloopwerkzaamheden, waardoor de sporen niet meer te beoordelen waren.

De functie van het onderzoeksgebied voor de wezel betreft:

- er zijn geen jongen aangetroffen en er is binnen het plangebied ook onvoldoende dekking aanwezig om te kunnen dienen als essentieel foerageergebied voor een moeder met jongen. Daarvoor is de oppervlakte met voldoende dekking simpelweg te klein. De aanwezige takken- en puinhopen zijn hierdoor ongeschikt om als voortplantingsplaats te gebruiken.
- een dagrustplaats is mogelijk. De takkenhoop nabij de Mostela waar de wezel in is waargenomen kan dienen als dagrustplaats van de wezel. In verband met de voorgenomen plannen zal deze dagrustplaats verloren gaan.
- essentieel foerageergebied. Er zijn muizensporen aangetroffen op de sporenplanken en er is dekking in de vorm van opgaand groen aanwezig. Een groot deel van het terrein is echter geroerd en door de grote oppervlaktes met betonvloeren en funderingen van voormalige gebouwen is het terrein maar beperkt geschikt als foerageergebied. De locaties waar geen begroeiing aanwezig is, zijn ongeschikt als foerageergebied voor de wezel.

Figuur 5: wezel in Mostela op 1 juli 2019

Conclusie: er is een wezel aangetroffen binnen het onderzoeksgebied. Er zijn echter geen andere sporen van de wezel aangetroffen. Het lijkt te gaan over een zwervend exemplaar waarbij het opgaand groen in het onderzoeksgebied dienst doet als foerageergebied. Mogelijk wordt de aanwezige takkenhoop gebruikt als dagrustplaats. Van voortplantingsplaatsen lijkt geen sprake te zijn, door onder andere de afwezigheid van beelden en sporen van juveniele wezels en de afwezigheid van voldoende dekking om te kunnen dienen als essentieel foerageergebied voor een moeder met jongen. In verband met de voorgenomen werkzaamheden zal deze dagrustplaats en een beperkte hoeveelheid foerageergebied verloren gaan. Hiervoor dienen maatregelen genomen te worden.

3.4 Vleermuisonderzoek

Foerageergebied

Maximaal drie gewone dwergvleermuizen zijn per waarneming kort foeragerend waargenomen in het onderzoeksgebied en de directe omgeving. Daarbij werd even kort gefoerageerd rond het oude Genta gebouw en vloog er een gewone dwergvleermuis langs de groenstrook aan de zuidelijke zijde van het spoor (ten noorden van het onderzoeksgebied).

Vliegroutes

Er zijn geen significante vliegroutes waargenomen. Tijdens de onderzoeken is wel gebruik gemaakt van de bomen aan de spoorzijde. Dit was echter maar zeer beperkt. Enkele keren zijn wel een gewone dwergvleermuis en een ruige dwergvleermuis voorbij gevlogen, vooral van west naar oost tijdens de veldbezoeken. Het betreft echter geen significante vliegroute, door het zeer beperkte aantal vleermuizen die in het gebied zijn waargenomen.

Conclusie: binnen het onderzoeksgebied zijn geen essentiële foerageergebieden en vliegroutes van vleermuizen aangetroffen. Binnen het onderzoeksgebied wordt wel gefoerageerd door voornamelijk de gewone dwergvleermuis. Het betreft echter geen essentieel foerageergebied, de groenstroken aan het spoor zijn tevens geschikt als foerageergebied en blijven beschikbaar ondanks de voorgenomen plannen. Wel wordt bij de voorgenomen sloop- en bouwwerkzaamheden verwezen naar de in hoofdstuk 4 omschreven werkwijze.

3.5 Overige soorten

Op grond van de uitgevoerde quickscan (documentkenmerk: ATKB, 20170060E/rap01, d.d. 19 september 2017), de aard van het plangebied (bebouwing en begroeiing) en de bevindingen tijdens alle veldbezoeken, wordt geconcludeerd dat het plangebied geen betekenis heeft voor beschermde soorten vogels, ongewervelden, vissen, amfibieën en reptielen. Er zijn tijdens de onderzoeksperiodes diverse vogelsoorten gezien binnen het onderzoeksgebied, zoals enkele houtduiven, enkele koolmezen, enkele eksters, twee pimpelmezen, zes kauwen, twee zwarte kraaien, een merel, een Turkse tortel, een tjiftjaf, een zwartkop, een witte kwikstaart en een overvliegende gierzwaluw. Hiervan zijn echter geen nesten aangetroffen binnen het onderzoeksgebied. Naast de voornoemde soorten zijn op 26 mei tevens enkele huismussen gehoord. Deze zijn echter niet waargenomen in het onderzoeksgebied.

4 Conclusies

Er is een wezel aangetroffen binnen het onderzoeksgebied. Er zijn echter geen andere sporen van de wezel aangetroffen. Het lijkt te gaan over een zwervend exemplaar waarbij het opgaand groen in het onderzoeksgebied dienst doet als foerageergebied. Mogelijk wordt een aanwezige takkenhoop gebruikt als dagrustplaats. Van voortplantingsplaatsen lijkt geen sprake te zijn, door de afwezigheid van beelden en sporen van juveniele (jonge) wezels en de afwezigheid van voldoende dekking om te kunnen dienen als essentieel foerageergebied voor een moeder met jongen. In verband met de voorgenomen werkzaamheden zullen vernoemde dagrustplaats en een beperkte hoeveelheid foerageergebied verloren gaan. Hiervoor dienen maatregelen genomen te worden.

Binnen het onderzoeksgebied zijn geen vaste verblijfplaatsen en exemplaren van steenmarters aangetroffen. Tevens is het onderzoeksgebied geen essentieel foerageergebied voor de steenmarter. In de omgeving van het onderzoeksgebied zijn voldoende alternatieve foerageergebieden voor de steenmarter aanwezig in de vorm van tuinen en openbaar groen. Binnen het onderzoeksgebied wordt wel beperkt gefoerageerd door enkele gewone dwergvleermuizen. Het betreft echter geen essentieel foerageergebied, de groenstroken aan het spoor zijn tevens geschikt als foerageergebied en blijven ook na de voorgenomen plannen beschikbaar. Daarnaast zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen in het onderzoeksgebied.

Binnen het onderzoeksgebied zijn twee invasieve exoten, Japanse en Sachalinse duizendknoop, aangetroffen. De bestrijding van deze soorten is moeilijk, maar wel noodzakelijk om verspreiding tegen te gaan. Er wordt geadviseerd te werken volgens de bestrijdingsmethodes die zijn uitgewerkt op de website <https://bestrijdingduizendknoop.nl/>.

Gezien het vorenstaande zullen de voorgenomen plannen geen nadelige effecten hebben op de beschermde flora, steenmarter en vleermuizen. Anders dan de algemene zorgplicht bestaan er vanuit de Wnb geen verplichtingen ten aanzien van deze soort en soortgroepen.

4.1 Effectenbeoordeling

Door de voorgenomen plannen is het mogelijk dat jaarrond beschermde dagrustplaats van de wezel permanent worden aangetast. Om overtreding van de Wnb te voorkomen dienen maatregelen te worden genomen. De meest voorkomende maatregelen die bij deze activiteiten zullen worden genomen, zullen in dit geval worden toegepast en zijn hieronder uitgewerkt. Deze maatregelen worden genomen conform de Handreiking kleine marters in relatie tot soortbescherming (Bouwens, 2017).

Werken buiten de kwetsbare periode

In de kraamtijd (15 maart tot en met 1 september) zijn kleine marterachtigen kwetsbaar en de verblijfplaatsen c.q. voortplantingsplaatsen zijn gevoelig voor verstoring. In verband met de voorgenomen activiteiten dienen de mogelijk aanwezige verblijfplaatsen ongeschikt gemaakt te worden. Dit dient plaats te vinden buiten het voortplantingsseizoen van de wezel, in de periode van 1 september tot en met 14 maart.

Realiseren van nieuwe rust- en verblijfplaatsen

In verband met het verwijderen van de takkenhoop die mogelijk in gebruik is als dagrustplaats, dienen nieuwe verblijfplaatsen te worden gerealiseerd. Voorbeelden hiervan zijn nestkasten of marterhopen. In deze situatie zal worden gekozen voor het plaatsen van twee nestkasten in de groenstructuur ten noorden van het plangebied. Nestkasten bestaan uit een houten bekisting met een dubbele bodem ter isolatie. Bovenop de nestkast wordt een laag van ruim 50 cm van takken en bladeren aangebracht. In de binnenruimte kan hooi worden aangebracht als extra isolatie. Marterhopen bestaan uit een bodem met takjes, riet of gras, een kern met gestapelde stammen en dikke takken van minimaal een meter hoog en een isolerende laag van riet of hooi van minimaal een halve meter dik. Deze laag dient ieder jaar te worden aangevuld om de isolatiewaarde te behouden. Tevens kan het een onderhoudsvriendelijke manier zijn om in de marterhoop een nestkast of betonnen elementen voorzien van hooi te plaatsen.

Het gebied rondom de nieuwe rust- en verblijfplaatsen (nestkasten) dient geschikt te zijn als leefgebied voor de wezel om de nestkasten ook in gebruik te kunnen nemen. Het bestaand leefgebied c.q. habitat (de in het noorden gelegen groenstructuur) zal in de nieuwe situatie derhalve geschikter gemaakt worden, zodat wezels de nestkasten veilig kunnen bereiken en hier tevens kunnen foerageren.

Verbeteren habitat in bestaand leefgebied door middel van aangepast beheer

Het verbeteren van het habitat in bestaand leefgebied kan op verschillende manieren plaatsvinden. Hieronder zijn enkele voorbeelden genoemd die afkomstig zijn vanuit de Handreiking kleine marters in relatie tot soortbescherming:

- het plaatsen van takkenrillen;
- de aanplant van houtwallen of heggen;
- muizenruiters plaatsen.

Het verbeteren van habitat dient te worden uitgevoerd vóór gestart wordt met de werkzaamheden en dient duurzaam in stand te worden gehouden. Een ecologische deskundige stelt hiervoor een inrichtings- en beheerplan op dat wordt nageleefd door de terreineigenaar, initiatiefnemer en/of beheerder. Met name het beheer van de groenstructuren ten noorden van het plangebied zal worden aangepast op de aanwezigheid van de soort.

Ongeschikt maken nestlocatie

Het ongeschikt maken van het geschikte leefgebied (opgaand groen en verblijfplaatsen) dient plaats te vinden buiten de kwetsbare periode van de wezel (15 maart tot en met 1 september). Hiermee wordt voorkomen dat er in het plangebied rustplaatsen als voortplantingsplaats in gebruik genomen worden tijdens de voorgenomen werkzaamheden. Dit kan door opgaande begroeiing en potentiële rustplaatsen te verwijderen en de vegetatie daarna om te ploegen dan wel kort te houden. Bij deze werkzaamheden dient één kant op gewerkt worden, zodat dieren altijd de mogelijkheid hebben om weg te vluchten zonder in de verdrukking te komen. De gewenste werkrichting betreft van zuidwest naar noordoost, om de dieren een kans te geven via de groenstrook naast het spoor naar het geschikte naastgelegen gebied (akkerland) te vluchten.

Opstellen ecologisch werkprotocol

In het op te stellen werkprotocol staat omschreven welke maatregelen getroffen worden om negatieve effecten op beschermde soorten te voorkomen. Ook staat hierin hoe te handelen als deze effecten toch optreden. Het werkprotocol dient op de locatie aanwezig te zijn en de inhoud moet bij de betrokken werknemers bekend zijn.

Aanvragen ontheffing Wnb

De provincie Noord-Brabant heeft in eerdere zaken een soort positieve afwijzing gegeven op een ontheffingsaanvraag voor beschermde soorten zoals de gewone dwergvleermuis. Er waren voldoende alternatieve verblijfplaatsen gecreëerd, er werd rekening gehouden met de kwetsbare periode en er zijn diverse andere mitigerende maatregelen genomen. Er is geoordeeld dat er dan geen sprake is van een overtreding. Zo is ook een reactie op een mailwisseling bekend van het bevoegd gezag (provincie Noord-Brabant/ Omgevingsdienst Brabant Noord (ODBN)) die dit onderschrijft: "Wij interpreteren de wet zo dat als de ecologische functionaliteit van een rust/verblijfplaats te allen tijde niet wordt aangetast, dat er geen verbodsbepaling ten aanzien van beschadigen/vernielen van de rust/verblijfplaats wordt overtreden (ODBN, 2-08-2017)." De situatie voor deze locatie is van vergelijkbare aard. Belangrijk is dat de ingreep de gunstige staat van instandhouding van de wezel niet aantast. De gunstige staat van instandhouding (te beoordelen op lokaal niveau) zal door de beoogde ingreep niet in gevaar komen. Het betreft enkel een zwervend exemplaar. Er zal een ecologisch werkprotocol worden opgesteld waarin wordt omschreven welke maatregelen worden getroffen om voldoende en tijdig alternatieve verblijfplaatsen te creëren. Tevens zullen hierin diverse maatregelen worden omschreven waarmee wordt voorkomen dat de aanwezige exemplaren geen schade zullen ondervinden. Om voornoemde redenen zal een ontheffing niet aan de orde zijn. Er zal naast het opstellen van een ecologisch werkprotocol tevens ecologische begeleiding plaatsvinden waardoor de juiste maatregelen worden getroffen om te voorkomen dat er een negatief effect ontstaat op de soort.

4.2 Zorgplicht

Voor alle soorten geldt een zorgplicht. Deze zorgplicht houdt in dat de initiatiefnemer passende maatregelen neemt om schade aan deze soorten te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het niet verontrusten of verstoren in de kwetsbare perioden zoals de winterslaap, de voortplantingstijd en de periode van afhankelijkheid van de jongen.

De kwetsbare perioden zijn niet voor alle verschillende soortgroepen gelijk. Als "veilige" periode voor alle groepen geldt in het algemeen de periode van half oktober tot eind november, de periode waarin de voortplantingstijd achter de rug is en dieren als de egel en amfibieën nog niet in winterslaap zijn. Bovendien zijn de houtduiven uit het laatste legsel dan ook uitgevlogen.

Indien vooraf bekend is dat werkzaamheden moeten worden uitgevoerd binnen de kwetsbare perioden van de betreffende soorten, is het zaak ervoor te zorgen dat het gebied tegen die tijd ongeschikt is als leefgebied voor die soorten. Zo kunnen bijvoorbeeld struiken gedurende het groeiseizoen kort gesnoeid worden, zodat er geen vogels gaan broeden.

Algemeen voorkomende soorten zonder jaarrond beschermd nest kunnen blijven broeden in de directe omgeving van het onderzoeksgebied. Indien broedende vogels in de directe omgeving van het onderzoeksgebied aanwezig zijn, kunnen versturende werkzaamheden zoals bouwwerkzaamheden of een verwijdering van beplanting mogelijk echter niet plaatsvinden zonder hinder te veroorzaken. Wanneer er geen broedende vogels aanwezig zijn kunnen de werkzaamheden wel plaatsvinden. Indien er op deze manier wordt gehandeld, treden er geen nadelige effecten op ten aanzien van vogels. Wanneer de werkzaamheden in het geheel plaatsvinden in de minst kwetsbare periode (tussen begin oktober en half februari) worden eveneens geen nadelige effecten verwacht. Dit laatste verdient derhalve aanbeveling. Indien de werkzaamheden worden uitgevoerd op bovenstaande wijze, zullen er geen nadelige effecten optreden ten aanzien van vogels.

Indien tijdens de uitvoering van de werkzaamheden beschermde soorten worden waargenomen dienen maatregelen te worden genomen om schade aan deze individuen zo veel mogelijk te beperken (bijvoorbeeld wegvangen en verplaatsen).

4.3 Eindconclusie

In onderstaande punten wordt de eindconclusie weergegeven:

- binnen het onderzoeksgebied is een wezel aangetroffen. In verband met de voorgenomen werkzaamheden zullen de dagrustplaats en een beperkte hoeveelheid foerageergebied verloren gaan. Hiervoor dienen maatregelen genomen te worden;
- binnen het onderzoeksgebied is geen essentieel foerageergebied en zijn geen essentiële vliegroutes van vleermuizen aangetroffen, waardoor geen verplichtingen bestaan vanuit de Wnb ten aanzien van deze soortgroep;
- binnen het onderzoeksgebied zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen, waardoor geen verplichtingen bestaan vanuit de Wnb ten aanzien van deze soortgroep;
- binnen het onderzoeksgebied zijn geen vaste verblijfplaatsen van steenmarters aangetroffen, waardoor geen verplichtingen bestaan vanuit de Wnb ten aanzien van deze soort;
- de omschreven werkwijzen met betrekking tot de zorgplicht dienen in acht te worden genomen zodat een overtreding van de natuurwetgeving wordt voorkomen;
- een ontheffing in het kader van de Wnb (soorten) zal niet aan de orde zijn. Er zal zowel een ecologisch werkprotocol worden opgesteld als ecologische begeleiding plaatsvinden waardoor de juiste maatregelen worden getroffen om te voorkomen dat er een negatief effect ontstaat op de soort;
- de aanbevelingen in de quickscan flora en fauna dienen nageleefd te worden.

5 Literatuurlijst

BIJ12 (2017a) *Kennisdocument Gewone dwergvleermuis (Pipistrellus pipistrellus)*

BIJ12 (2017b) *Kennisdocument Ruige dwergvleermuis (Pipistrellus nathusii)*

Bouwens, S. (2017) *Handleiding kleine marters in relatie tot soortbescherming*. Provincie Noord-Brabant

Netwerk Groene Bureaus (2017) *Soortinventarisatieprotocollen in het kader van de Wet natuurbescherming*

Schiedon, E. (2017) *Quickscan Wet natuurbescherming Tuinen van Genta te Breda*. Rapportnummer 20170060E/rap01, ATKB

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging (2017) *Vleermuisprotocol 2017, maart 2017*

BIJLAGE 1:

Foto 1

Foto 2

Foto 3

Foto 4

Foto 5

Foto 6

Foto 7

Foto 8

Foto 9

Foto 10

Foto 11

Foto 12

Foto 13

Foto 14

Foto 15

Foto 16

Foto 17

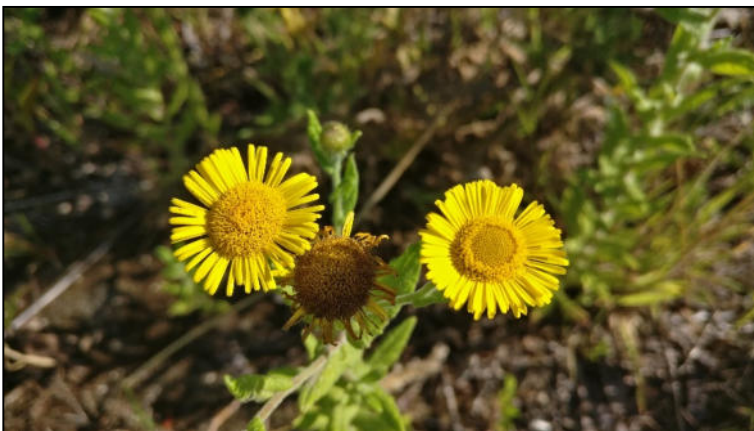

Foto 18

Foto 19

Foto 20

Foto 21

